



**Република Србија**  
**ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД**  
**Рев 4352/2021**  
**22.03.2023. године**  
**Београд**

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија Добриле Страјина, председника већа, Гордане Комненић, Драгане Миросављевић, Мирјане Андријашевић и Зорана Хаџића, чланова већа, у парници тужиле АА пр, власника Агенције за изнајмљивање возила „Ауто рент“ из ..., чији је пуномоћник Александар Бјелобаба, адвокат из ..., против тужене Републике Србије, Министарства правде и Дирекције за управљање одузетом имовином, са седиштем у Београду, које заступа Државно правобранилаштво, Одељење у Новом Саду, ради накнаде штете, одлучујући о ревизији тужиле изјављеној против пресуде Апелационог суда у Новом Саду Гж 468/21 од 04.03.2021. године, у седници одржаној 22.03.2023. године, донео је

**РЕШЕЊЕ**

**ДОЗВОЉАВА СЕ** одлучивање о посебној ревизији тужиле изјављеној против пресуде Апелационог суда у Новом Саду Гж 468/21 од 04.03.2021. године, као изузетно дозвољеној ревизији.

**УКИДАЈУ СЕ** пресуда Апелационог суда у Новом Саду Гж 468/21 од 04.03.2021. године и пресуда Основног суда у Новом Саду П 3302/2019 од 06.10.2020. године и предмет **ВРАЋА** првостепеном суду на поновно суђење.

**Образложење**

Пресудом Основног суда у Новом Саду П 3302/2019 од 06.10.2020. године, ставом првим изреке, одбијен је примарни захтев тужиле којим је тражила да се обавезу тужени да тужилци предају у посед путничко возило марке „Шкода“ модел „Octavia ...“ регистарске ознаке ..., броја шасије ..., број мотора ..., година производње 2017, заједно са саобраћајном дозволом за наведено возило на име АА пр Агенција за изнајмљивање, ..., да се обавезу тужени да солидарно тужилци на име накнаде штете за пропуштене ауто-дане (некоришћење возила за привређивање у периоду од 12.10.2018. године до 19.01.2019. године), исплате 193.380,00 динара са законском затезном каматом од 20.01.2019. године до исплате и да се обавезу тужени да солидарно тужилци накнаде трошкове поступка са законском затезном каматом од дана пресуђења до исплате. Ставом другим изреке, одбијен је евентуални захтев тужиле којим је тражила да се обавезу тужени да солидарно тужилци на име накнаде штете за одузимање возила исплате 1.485.059,00 динара са законском затезном каматом од 12.10.2018. године до исплате, да се обавезу тужени да тужилци на име накнаде штете за пропуштене ауто-дане (некоришћење возила за привређивање у периоду од 12.10.2018. године до 19.01.2019. године) солидарно исплате 193.380,00 динара са законском затезном каматом од 20.01.2019. године до исплате, и трошкове поступка са законском затезном каматом од дана пресуђења до исплате. Ставом трећим изреке, обавезана је тужилца да туженима на име трошкова поступка плати 16.500,00 динара.

Пресудом Апелационог суда у Новом Саду Гж 468/21 од 04.03.2021. године, ставом првим изреке, жалба тужиле одбијена је и првостепена пресуда потврђена. Ставом другим изреке, одбијен је захтев тужиле за накнаду трошкова другостепеног поступка.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену тужила је благовремено изјавила ревизију, због погрешне примене материјалног права на основу члана 404. став 1. ЗПП, са предлогом да се дозволи одлучивање о посебној ревизији ради разматрања спорног правног питања и новог тумачења права са становишта непосредне примене потврђених међународних уговора.

Одлучујући о дозвољености посебне ревизије тужиле на основу члана 404. став 2. Закона о парничном поступку – ЗПП („Службени гласник РС“, бр.72/11, ... 18/20), Врховни касациони суд је оценио да су овом случају испуњени услови за одлучивање о ревизији, као изузетно дозвољеној, због значаја праксе Европског суда за људска права по питању примене члана 1. Протокола 1. уз Европску конвенцију, а у вези права савесних и законитих власника ствари које су од трећих лица употребљене за вршење кривичних дела и које су применом одредби о обавезном одузимању предмета трајно одузети.

Са напред наведених разлога Врховни касациони суд одлучио је као у ставу првом изреке.

Испитујући побијану пресуду на основу члана 408. ЗПП, Врховни касациони суд је утврдио да је ревизија основана.

У спроведеном поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374, став 2, тачка 2. ЗПП, на коју овај суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању тужила је предузетник и власник Агенције за изнајмљивање аутомобила „Ауто рент“ ... . Тужила је 19.09.2018. године закључила уговор о најму возила са ББ, са почетком најма од 19.09.2018. године од 09,00 часова до 24.09.2018. године до 10,00 часова, а у уговору је између осталог наведено да се возило не сме користити у противзаконите сврхе (кривична дела, царински или девизни прекршај). ББ је возило користио за извршење кривичног дела недозвољен прелаз државне границе и кријумчарење људи из члана 350. став 2. Кривичног законика, за које је правноснажном пресудом оглашен кривим. Истом пресудом је изречена мера безбедности одузимања предметног путничког возила.

Полазећи од тако утврђеног чињеничног стања нижестепени судови су одбили, као неосноване захтеве тужиле, са образложењем да нема места примени члана 172. Закона о облигационим односима, јер је одузимање возила извршено у складу са чланом 350. став 3. Кривичног законика, при томе сматрајући да је ирелевантно што је оно у власништву трећег лица, јер изрицање мере одузимања није условљено власништвом окривљеног на одузетој ствари, а изречена мера не спречава тужилу да своје право оствари према окривљеном у складу са чланом 87. став 2. Кривичног законика.

Основано се ревизијом тужиле указује да је у нижестепеним пресудама, због погрешне примене материјалног права чињенично стање остало непотпуно утврђено.

Чланом 58. став 1. Устава Републике Србије, прописано је да се јемчи мирно уживање својине и других имовинских права стечених на основу закона, а ставом 2. да право својине може бити одузето или ограничено само у јавном интересу утврђеном на основу закона, уз услов да је учињен уз накнаду која не може бити нижа од тржишне.

Чланом 145. став 2. Устава Републике Србије прописано је да се судске одлуке заснивају на Уставу, закону, потврђеним међународним уговорима и прописима донетим на основу закона. Према члану 16. став 2. Устава Републике Србије, општеприхваћена правила међународног права и потврђени међународни уговори састави су део правног поретка Републике Србије и непосредно се примењују. Зато судови своју одлуку могу засновати и на Европској конвенцији за заштиту људских права и основних слобода, а сходно члану 18. став 3. Устава Републике Србије одредбе о људским и мањинским правима тумаче се у корист унапређења вредности демократског друштва, сагласно важећим међународним стандардима и пракси међународних институција. Под праксом међународних институција свакако се подразумевају и пресуде Европског суда за људска права и то не само оне које су донете против Републике Србије већ и против других држава које су Европску конвенцију ратификовале.

Право на имовину регулисано је чланом 1. Протокола 1. уз Европску конвенцију за заштиту људских права и основних слобода, којим је прописано да свако физичко и правно лице има право на несметано уживање своје имовине и да нико не може бити лишен своје имовине осим у јавном интересу и под условима предвиђеним законом и општим начелом међународног права. Ставом 2. истог члана прописано је да претходне одредбе ни на који начин не утичу на право државе да примењује законе које сматра потребним да би регулисала коришћење имовине у складу са општим интересима или да би обезбедила наплату пореза или других дажбина или казни.

Из праксе примене Протокола 1. уз Европску конвенцију за заштиту људских права и основних слобода, Европски суд за људска права је у великом броју одлука изразио став да би мешање у право на имовину било оправдано да је потребно: да је предвиђено законом (легално), да је у општем интересу (легитимно) и да је разумно и пропорционално, односно да постоји правична равнотежа између захтева општег интереса одређене заједнице и захтева за заштиту основних права неког појединца. Тако је Европски суд за људска права у својим одлукама (на које је тужилца током поступка указала, а што су нижестепени судови пропустили да цене), и то у пресудама од 13.01.2016. године (Представка број 3503/08) и од 17.04.2017. године (Представка број 42079/12), донетим у поступцима која су два привредна друштва са седиштем у Турској покренула против Бугарске, односно Словеније, због повреде права на имовину гарантованог чланом 1. Протокола 1. уз Европску конвенцију за заштиту људских права и основних слобода, утврдио повреду права на мирно уживање имовине због непропорционалности изречене мере одузимања возила (у тим случајевима коришћеним за кријумчарење наркотика) и циља који се настојао остварити, односно права власништва подносилаца представки. У напред наведеним случајевима национални судови су пресуђивали у корист државе одузимајући возила власницима на основу одредби које прописују обавезно одузимање имовине која је у вези са

одређеним кривичним делом, а национална законодавства су пружала могућност да власници добију накнаду за свој губитак, тако што ће је потраживати од осуђених извршилаца кривичних дела.

Тужилца је предузетник и власник агенције за изнајмљивање аутомобила и стим у вези је закључила уговор о најму возила са ББ, који је возило користио за извршење кривичног дела недозвољен прелаз државне границе и кријумчарење људи из члана 350. став 2. Кривичног законика, за које је правноснажном пресудом оглашен кривим, а истом пресудом је изречена и мера безбедности одузимања возила тужилце. Сагласно напред наведеном, да би мешање у право на имовину тужилце било оправдано потребно је: да је предвиђено законом (легално), да је у општем интересу (легитимно) и да је разумно и пропорционално. Принципи законитости и легитимности представљају формални услов за ограничење основних права, и у овом случају мешање у право својине тужилце је легално и легитимно, међутим, када је реч о правичној равнотежи (пропорционалности) нижестепени судови су пропустили да утврде да ли постоји разуман однос пропорционалности између изречене мере и циља који се жели постићи и заштите права тужилце, као власника возила, односно нижестепени судови су пропустили да утврде (на шта је тужилца доставила и предложила доказе) какво је било понашање тужилце, као власника возила, од чега зависи основаност захтева тужилце. Наиме, нижестепени судови су пропустили да утврде да ли је изречена мера била таква да омогућава разумно узимање у обзир степен кривице и пажње који се могу приписати тужилци, као власнику возила, или барем односу између њеног понашања и кршења закона до кога је дошло, а затим и могућност тужилце да добије накнаду за свој губитак од ББ. Стога, се основано ревизијом тужилце указује да нижестепени судови због погрешне примене материјалног права нису потпуно утврдили чињенично стање.

Како су нижестепени судови пропустили, да због погрешне примене материјалног права утврде битне чињенице које су од значаја за оцену основаности тужбених захтева тужилце, то је Врховни касациони суд укинуо нижестепену пресуду.

У поновном поступку, првостепени суд ће, узети у обзир изнете примедбе, на одговарајући начин употпунити чињенично стање и донети правилну и закониту одлуку, при томе имајући у виду праксу и стандарде Европског суда за људска права.

Са напред наведених разлога, Врховни касациони суд је одлучио као у ставу другом изреке, на основу члана 416. став 2. ЗПП, а укинута је и одлука о трошковима поступка, јер иста зависи од коначног исхода спора.

**Председник већа – судија  
Добрила Страјина,с.р.**

За тачност отправка  
Управитељ писарнице  
Марина Антонић